

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького (Україна)
Південно-Західний університет "Неофіт Рілські", м. Благоевград (Болгарія)
Пловдивський університет імені Паїсія Хілендарського, м. Пловдив (Болгарія)
Університет витончених мистецтв, м. Коліма (Мексика)
Тайшанський університет (КНР)
Мельбурнський університет та Мельбурнська консерваторія, м. Мельбурн (Австралія)
Державний університет Республіки Молдова імені "Іона Крянге"

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**“Педагогіка музичного мистецтва, художньої
культури та хореографії
у контексті інтернаціоналізації освіти”**

Програма

8-10 листопада 2017 р.

УДК: 378.013.43:7

ББК: 74.58

П24

*Друкується за рішенням Вченої Ради Мелітопольського
державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького протокол № 7 від 28.11.2017*

Рецензенти:

Серганюк Л. І. – заслужений діяч мистецтв України, професор,
завідувач кафедри методики музичного виховання і диригування
Навчально-наукового інституту мистецтв ДВНЗ "Прикарпатський
національний університет імені Василя Стефаника"

Гузій Н. В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
педагогічної творчості Національного педагогічного університету імені
Михайла Петровича Драгоманова

П 24 Педагогіка музичного мистецтва, художньої культури та
хореографії у контексті інтернаціоналізації освіти: матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мелітополь,
8-10 листопада 2017 р.) / Відповід. ред. Н.А.Середа. – Мелітополь:
ФОП Однорог Т.В., 2017. – 195 с.

ISBN 978-617-7566-08-2

Збірник містить тези і статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції "Педагогіка музичного мистецтва, художньої культури та хореографії у контексті інтернаціоналізації освіти" (м. Мелітополь, 8-10 листопада 2017 р.). У них розкриваються соціокультурні передумови інтернаціоналізації мистецької освіти, актуальні питання історії і теорії професійної освіти в галузі педагогіки музичного мистецтва, художньої культури та хореографії, сучасні тенденції у вивченні теоретичних і практичних проблем педагогіки музичного мистецтва, художньої культури та хореографії; представлена дослідно-експериментальна робота молодих науковців та студентів з проблем музичної, художньої та хореографічної освіти; розглянуто особливості дидактичного та методичного супроводу творчого самовираження особистості засобами музичного, образотворчого та хореографічного мистецтва.

Матеріали збірника будуть цікавими для студентів, магістрантів і аспірантів факультетів мистецтв, учителів і викладачів мистецьких дисциплін та хореографії у закладах загальної, спеціалізованої середньої та вищої освіти.

**Відповідальність за наукову коректність і оригінальність текстів
несуть їх автори.**

УДК: 378.013.43:7

ББК: 74.58

ISBN 978-617-7566-08-2

© Н.А.Середа, 2017

© Автори статей, 2017.

ЗМІСТ

Тези

Багрий Т. Є. СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ УЧАСНИКА ШКІЛЬНОГО ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ	7
Вазилевська Т. С. СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ВОКАЛЬНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	9
Білецька М. В., Гаркавець Є. І. РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ САМОСТІЙНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	11
Брежнєва С. Б. ОСОБЛИВОСТІ ХОРОВОГО ВИКОНАННЯ ДУХОВНИХ ПІСЕНЬ МЕНОНІТІВ	15
Варнавська Л. І. ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ АКТУАЛІЗАЦІЇ ЗНАНЬ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	18
Василенко Л. М. МЕТОДИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАДОВОЛЕНOSTІ СТУДЕНТІВ ПРОЦЕСОМ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ	21
Власенко Е. А., Кучерина А. О. МЕТОДИЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ДЖАЗОВОЇ МУЗИКИ У НАВЧАЛЬНОМУ РЕПЕРТУАРІ УЧНІВ-ПІАНІСТІВ ДИТЯЧИХ МУЗИЧНИХ ШКІЛ	26
Воронова Н. С. МУЗИЧНА КУЛЬТУРОЛОГІЯ – НОВА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ ЧИ НАУКА?	28
Врубель Г. Ф. СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ	30
Гаврілова Л. Г. ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ	34
Горських Ю. В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ-ХОРЕОГРАФІВ	39
Зайцева Т. В. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ У ПРОЦЕСІ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	42
Ігнатова Л. П., Марчук Ю. В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ПОП-МУЗИКИ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ	45
Кириленко Я. О. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ХОРОВОЇ ТЕАТРАЛІЗАЦІЇ	47
Колоніна Л. Г. АКТУАЛІЗАЦІЯ ПИТАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	51

переконливо виокремилася у галузь педагогічної науки зі своїм предметом та змістовними категоріями. Одними з перших науковців, які обґрунтовано почали застосовувати цей термін до навчально-виховного процесу у галузі різних видів мистецтва, стали професори О. П. Рудницька, О. М. Отич, О. В. Михайличенко, В. Ф. Орлов, Г. Н. Падалка, Н. Є. Миропольська, Г. Ю. Ніколаї, Т. П. Танько, О. Я. Ростовський та ін.

Поява музичної культурології зумовлена актуальними загальнокультурними процесами, а саме – потребою інтегрування вітчизняних досягнень у галузі музично-педагогічної освіти в найширшому спектрі її загальногуманітарної спрямованості до європейського освітнього простору. Це остаточно виокремило та легітимізувало нову освітню сферу, наукову галузь, довело життєдайність і перспективність синтезу загальногуманітарного та мистецького векторів. Музична культурологія як новітня спеціальність дозволить впровадити системне виховання затребуваних сучасним арт-простором фахівців, які максимально наближені до найактуальніших процесів і вимог вітчизняного та європейського художньо-мистецького процесу. Процес становлення музичної культурології як науки та розвитку спеціальності “культурологія” сьогодні неможливо уявити без досліджень В. Рожка, С. Тишка, Т. Гуменюк, Л. Левчук, Л. Корній та ін.

На сьогоднішній день музична культурологія як нова наукова галузь і новітня спеціальність перебуває у динамічному розвитку, спонукає до пошуку. Так, при підготовці майбутніх магістрів культурології, слід розширювати міждисциплінарні зв'язки між блоком фахових музичних предметів і курсами гуманітарного циклу культурологічного спрямування. Програми слід скеровувати на розвиток фахівця нового зразка, передбачати щільний взаємозв'язок гуманітаристики, мистецтвознавства та широкого обсягу художньої практики.

УДК 383.316.6:57

Г. Ф. Врубель

концертмейстер кафедри теорії і методики
музичної освіти та хореографії
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ

Анотація. Розглянуто питання фахової компетентності майбутнього вчителя як передумову його майбутнього професіоналізму, висвітлено поняття “компетентність” в музичній

освіті. Основні акценти зроблені на визначення структурних компонентів компетентності вчителя музичного мистецтва.

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, компетентності педагога-музиканта.

Annotation. The issues of professional competence of the future teacher as a precondition of his future professionalism are considered, the concept of "competence" in musical education is highlighted. The main emphasis is on determining the structural components of the competence of the teacher of musical art.

Key words: competence, competence approach, competency of teacher-musician.

Соціальні зміни, які відбулися наприкінці XX – початку XXI століття мали безпосередній вплив на розвиток освіти, її цілі, зміст. Спрямування на творчу ініціативу, самостійність учнів та студентів, конкурентоспроможність, мобільність майбутніх фахівців стає дедалі актуальнішим. Зміни цілей освіти, які відбуваються у світі, викликають необхідність постановки питання забезпечення освітою більш повного, особистісно і соціально інтегрованого результату. В якості загального визначення такого інтегрального, соціально-особистісного феномену як результат освіти в сукупності мотиваційно-ціннісних та когнітивних складових використовують поняття "компетентність".

Проблемам організації навчального процесу у вищій школі на основі компетентнісного підходу присвятили свої дослідження І. Бех, Н. Бібік, О. Овчарук, Н. Побірченко, О. Пометун, О. Савченко, С. Сисоєва, А. Хуторської та ін.; основи особистісно зорієнтованого навчання розглядали І.Бех, Л.Паламар, В. Рибалка, В.Серіков, О.Турянська, І.Якиманська та ін.; на розвитку інформаційно-навчального середовища вишу зосередили увагу В. Биков, Л. Білоусова, М. Бухаркіна, М. Запрудський, Ю. Жук та ін. Питання фахової компетентності майбутнього вчителя як передумову його майбутнього професіоналізму розглядали у своїх роботах І. Зязюн, Л. Масол, О. Олексюк, О. Отич, В. Радул, О. Рудницька, Л. Хомич та ін.; проблемам професійної музично-педагогічної підготовки майбутнього педагога-музиканта присвячені дослідження Е. Абдулліна, Л. Арчзжнікової, Л. Масол, О. Михайличенко, О. Ніколаєвої, О. Олексюк, Г. Ладапки, В. Черкасова, О. Щолокової й інших вітчизняних та зарубіжних вчених.

Отже, з'явилася необхідність визначитися у самому понятті "компетентність". Компетентність в перекладі з латинської мови означає коло питань, у яких людина добре обізнана, володіє знаннями і досвідом. Компетентності - якості, набуті через проживання ситуацій, рефлексію досвіду. Під компетентністю нами розуміється коло питань, в яких людина володіє знанням і досвідом, що дозволяє їй бути успішною у власній життєдіяльності. Компетентнісний підхід

передбачає чітку орієнтацію на майбутнє, яка проявляється в можливості побудови своєї освіти з урахуванням успішності в особистісній і професійній діяльності. Компетентність характеризується умінням здійснити вибір, виходячи з адекватної оцінки своїх можливостей у існуючій ситуації, та пов'язана з мотивацією на безперервну освіту. Запровадження компетентнісного підходу у нормативну і практичну складову освіти дозволяє вирішувати проблеми, типові для сучасної школи, середньої і вищої освіти, коли учні чи студенти в змозі якісно оволодіти комплексом теоретичних знань, проте відчують значні труднощі у діяльності, яка вимагає використання цих знань щодо вирішення істотних життєвих завдань або проблемних ситуацій.

Останнім часом з'явилося багато досліджень, присвячених проблемі компетентності вчителів, зокрема й учителів музичного мистецтва. Деякі засновані на загальноприйнятій класифікації компетентностей. Так, О. Грибкова виокремлює наступна структурні компетентності вчителя музики:

Ціннісно-смыслові компетентності: вільне орієнтування в просторі музичного мистецтва, здатність до виявлення і оцінки необхідних для професійної діяльності напрямків музики, її стилів, видів та жанрів, а також окремих творів, високий рівень розуміння образного змісту та власного музичного (вокального) звуку.

Загальнокультурні компетентності: рівень загальної культури педагога-музиканта, широта його поглядів, глибина і різноманітність інтересів, здатність співвідносити образи у різних видах мистецтва, орієнтуватися в загальному історичному русі культури, бачити актуальні для того або іншого часу види мистецтва та розуміти їх взаємозв'язок з загальним плином культури.

Навчально-пізнавальні компетентності: вироблена вже на ранньому етапі освітнього процесу потреба в щоденній праці, у наполегливих заняттях щодо освоєння світової та національної музичної спадщини, вдосконалення навичок володіння музичним інструментом (голосом, технікою диригування).

Інформаційні компетентності: весь спектр напрямків, пов'язаних із пошуком та засвоєнням професійної інформації, включаючи різноманітні нотні, аудіо - і відеоматеріали, а також безпосереднє сприйняття музики яка звучить під час концертів аудіо, або відеозаписів.

Комунікативні компетентності: розвинена здатність творчого спілкування в процесі спільного музикування, співу в хорі, ансамблі тощо.

Соціально-трудові компетентності: наявність усвідомленої потреби у щоденній праці, у постійному прагненні до продуктивної художньої творчості.

Компетентності особистісного самовдосконалення: неухильне професійне зростання завдяки удосконаленню виконавської, артистичної, педагогічної майстерності тощо.

Сучасні зарубіжні та вітчизняні дослідники шукають нові моделі професійної компетентності педагога-музиканта. Наприклад, в деяких дослідженнях специфічні професійні компетентності музиканта визначені у вигляді спеціальних компетентностей двох основних різновидів:

1. Компетентності щодо розпізнавання та інтерпретації музичного тексту (текст – музика (звучання) – текст). Вони є універсальними і забезпечуються здебільш (але не виключно) музичними здібностями, знанням і розумінням.

2. Спеціальні технічні (інструментальні) компетентності. Компетентності цього виду є вузькоспеціалізованими та забезпечуються здебільш (але не виключно) уміннями і навичками.

Ж. Кармазіна поєднує компетентності педагога-музиканта у такі основні блоки: 1) психолого-педагогічний; 2) методико-технологічний; 3) мотиваційно-дослідницький; 4) професійно-музичний; 5) художньо-творчий. Згідно з дослідженням, психолого-педагогічні компетентності вчителя музичного мистецтва свідчать про узгодженість між його знаннями, практичними вміннями і власною поведінкою у процесі педагогічної взаємодії.

Методико-технологічні компетентності близькі до педагогічних. Вони існують у вигляді проблемно-тематичного планування індивідуальної та групової форм методичної роботи, застосуванням на уроках інноваційних технологій педагогіки мистецтва.

Мотиваційно-дослідницькі компетентності є показниками самоосвітньої та дослідницької діяльності. У цьому блоці знаходить місце стратегія власного професійного розвитку.

Професійно-музичні компетентності У цьому блоці об'єднані компетентності, рівною мірою притаманні як спеціальним (музичним) умінням і навичкам вчителя музичного мистецтва, так і його педагогічним установкам й особистісним якостям.

Художньо-творчі компетентності, будучи самостійним компонентом музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва, проходять крізь усі вище означені, оскільки їх "особливістю є наявність в її складових художньо-творчого компонента" (за Л. Арчажниковою). У дослідженні Е. Сизової особливості діяльності музиканта розглядаються як сукупність чотирьох різновидів музичної діяльності, які, так чи інакше, присутні в будь-якому виді музичної творчості: музично-слуховій, музично-аналітичній, музично-виконавській, музично-педагогічній. Вони визначають особливу специфіку музичної компетентності, яка є основою формування професійної компетентності фахівця. При цьому музично-педагогічна

діяльність об'єднує в собі всі інші види діяльності та ґрунтується на компонентах музично-слухової, музично-аналітичної, музично-виконавської компетентності.

Таким чином компетентнісний підхід у галузі музичної освіти обумовлює застосування цілого комплексу професійних знань, умінь, навичок та охоплює ціннісно-мотиваційну, індивідуально-психологічну, когнітивну та діяльнісну сфери особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байденко В. І. Компетентнісний підхід до проектування державних освітніх стандартів вищої професійної освіти / В. І. Байденко. - М., 2005. - 87 С.

2. Грибкова О. В. Теорія і практика формування професійної культури педагога-музиканта/О. В. Грибкова. - М, 2009. -165 с.

3. Зимняя І. А, Ключові компетенції - нова парадигма результату освіти //1. А. Зимняя // Вища освіта сьогодні. - М., 2003. - Хs 5. - С. 78-96.

4. Казурова А. С. Проблеми державного освітнього стандарту вищої професійної музичної освіти: досвід і перспективи / А. С. Казурова. - М.: Дослідницький центр проблем якості підготовки фахівців, 2005. - 93 с.

5. КармазінаЖ. Б. Художня самоосвіта вчителя музики як умова розвитку його професійної компетентності: Автореф. дис. ... канд. пед. наук / Ж. Б. Кармазіна. - М, 2009 - 25 с.

6. Сізова Е. Р. Професійна компетентність фахівця-музиканта: структура, зміст, методи розвитку / Б. Р. Сізова // Вища освіта сьогодні. - 2007.-ХsII.-С. 36-39.

УДК 378.015.3: [004:005.336.2]

Л. Г. Гаврілова

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії і практики початкової освіти
ДВНЗ "Донбаський державний педагогічний університет"

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Анотація. Розглянуто теоретичні аспекти розвитку сучасного інформаційно-комунікаційного простору, зокрема активне впровадження цифрових технологій у професійну підготовку майбутніх учителів музики, що призводить до оновлення понятійного апарату, введення до наукового обігу категорії цифрової культури. Автор розглядає широке потрактування поняття цифрової культури, яка вивчається в межах культурології, соціології, медіазнавства, мистецтвознавства й мистецької педагогіки. Основні смислові акценти зроблені на функціонуванні культурних явищ з допомогою цифрових

пристроїв, виникненні нових специфічних інформаційно-віртуальних форм культури, а також нових видів культурної комунікації та діяльності.

Ключові слова: цифровізація суспільства, цифрова культура, компоненти цифрової культури, майбутні учителі музики.

Annotation. The theoretical aspects of the modern information and communication space development, in particular the active introduction of digital technologies into the professional future music teachers training, are considered. This leads to the renewal of the conceptual apparatus, the introduction of the category of digital culture into the scientific circulation. The author is considering the broad interpretation of the concept of digital culture, which is studied within cultural studies, sociology, media studies, art studies and artistic pedagogy. The main semantic accents are made on the functioning of cultural phenomena through digital devices, the emergence of new specific information and virtual forms of culture, as well as new types of cultural communication and activities.

Key words: digitalization of society, digital culture, components of digital culture, future music teachers.

Феномен цифрової культури, який в останні роки увійшов до наукового обігу мистецької освіти, відбиває еволюцію науково-педагогічного понятійного апарату цієї освітньої галузі та засвідчує широке впровадження комп'ютерних, зокрема цифрових, технологій у професійну підготовку майбутніх фахівців – учителів музичного мистецтва, художньої культури, інтегрованого курсу "Мистецтво" загальноосвітніх навчальних закладів. Поняття цифрової культури як невід'ємна частина сучасного інформаційного суспільства наразі вказує на нові форми побутування культурних об'єктів і стає показником сформованості ІКТ-компетентності, інформаційної грамотності, розвитку інформаційно-комунікаційних умінь і навичок майбутніх педагогів мистецтва. Сформованість цифрової культури, разом із показниками цифрової компетентності та цифрової грамотності, стає своєрідним індикатором професійної підготовки сучасного вчителя мистецьких дисциплін.

Цифрову культуру вивчають в межах різних наук:

- культурологи засвідчують інтенсивну "цифровізацію" сучасного культурного простору, що уможливорює споживання "культурного контенту" значно більшою аудиторією, ніж в умовах традиційної "аналогової" культури (Д. Галкін, К. Літвінова, В. Паршиков, Д. Прокудін, Н. Соколова, Ю. Стракович, С. Черних, Г. Грибер (G. Creeber), А. Дарлей (A. Darley), Р. Мартін (R. Martin), М. Хенд (M. Hand), Т. О'Рейлі (T. O'Reilly), К. Бассет (C. Bassett) та ін.);

- цифрова соціологія та медіазнавство (О. Кислова, В. Солдатова, Дж. Вінн (J. Wynn), Р. Ніл (R. Neal), Д. Лаптон (D. Lupton), А. Казіллі (A. Casilli), М. Карриган (M. Carrigan), Д. Рашкоф (D. Rushkoff) та ін.) вивчають нові (цифрові) медіа – медіа нової епохи